

Torshälla stads nämnd

Rapporter och meddelanden till Torshälla stads nämnd i mars 2024

Förslag till beslut

1. Rapporterna läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Protokollsutdrag, beslut och handlingar som inkommit för åtgärd/kännedom till Torshälla stads nämnd.

Kommunfullmäktige

Beslut 2024-02-01 § 8 - Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024-2027

Beslut 2024-02-01 § 12 - Revidering av reglemente för Torshälla stads nämnd

Beslut 2024-02-01 § 13 - Revidering av gemensamt reglemente för Eskilstuna kommuns nämnder

§ 13

KSKF/2023:121

Revidering av gemensamt reglemente för Eskilstuna kommuns nämnder

Beslut

1. Reviderat gemensamt reglemente för Eskilstuna kommuns nämnder antas och träder i kraft den 1 februari 2024.

Ärendebeskrivning

Det gemensamma reglementet för Eskilstuna kommuns nämnder innehåller bestämmelser som är gemensamma för nämnderna, främst arbetsformer och administrativa ansvarsområden. Utöver det har varje nämnd ett separat reglemente som reglerar det specifika verksamhetsområdet.

I § 1 och § 2 i förslag till reviderat gemensamt reglemente är redaktionella ändringar gjorda till följd av samorganiseringen av miljö- och räddningstjänstförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. I förslaget är namnbyten gjorda för berörda nämnder, till samhällsbyggnadsnämnden respektive räddningstjänst- och tillståndsnämnden.

Beslutet skickas till:
Samtliga nämnder

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Gemensamt reglemente för Eskilstuna kommuns nämnder

Beslutad när	2024-02-01, § 13
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2023:121
Ersätter	Gemensamt reglemente för Eskilstuna kommuns nämnder, senast ändrat 2020-10-22 § 146, KSKF/2020:305
Gäller för	Samtliga nämnder
Gäller fr o m	2024-02-01
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Administrativ direktör
Uppföljning	Vid behov

Inledning

Detta reglemente innehåller bestämmelser som är gemensamma för samtliga kommunens nämnder. För varje nämnd finns därutöver ett särskilt reglemente. Den gemensamma överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner omfattas dock inte av detta reglemente.

Om ett nämndreglemente eller ett särskilt beslut i kommunfullmäktige innehåller bestämmelse som avviker från vad som föreskrivs i detta reglemente gäller den bestämmelsen.

Begreppet nämnd omfattar i detta reglemente även kommunstyrelsen om inte annat anges.

Begreppet samordningschef avser i detta reglemente samordningschefen för Torshälla stads nämnd.

§ 1 Ansvar för verksamheten

Nämnderna ska inom sina respektive verksamhetsområden följa vad som anges i lag eller annan författning. De ska följa av kommunfullmäktige antagen budget, fastställda mål, angivna riktlinjer och i övrigt fattade beslut. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Nämnden ansvarar för att dess förvaltningsorganisation är ändamålsenlig med hänsyn till av fullmäktige fastställda mål och styrning samt lagar och andra författningar för verksamheten. Detta gäller med undantag för Torshälla stads nämnd, förskolenämnden, gymnasienämnden och valnämnden som inte har egna förvaltningar. Kommunstyrelsens, kultur- och fritidsnämndens och samhällsbyggnadsnämndens respektive förvaltning utför verksamhet åt Torshälla stads nämnd. Kommunstyrelsens förvaltning utför verksamhet åt valnämnden.

Nämnden ska lämna kommunfullmäktige, kommunstyrelsen samt dess utskott, kommunalråden, gruppledare samt kommunens övriga nämnder det biträde som dessa begär. Rätten till information och underlag omfattar inte uppgift för vilken sekretess råder.

Nämnden ska samråda när dess verksamhet och ärenden berör annan nämnds verksamhet.

Nämndernas sammansättning och arbetsformer

§ 2 Nämnder, antal ledamöter och ersättare

Kommunen har följande nämnder med följande antal ledamöter och ersättare.

Nämnd	Antal ledamöter	Antal ersättare
Kommunstyrelsen	15	7
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	13	6
Förskolenämnden	11	5
Grundskolenämnden	11	5
Gymnasienämnden	9	4
Kultur- och fritidsnämnden	13	6
Räddningstjänst- och tillståndsnämnden	13	6
Servicenämnden	7	3
Socialnämnden	13	6
Samhällsbyggnadsnämnden	13	6
Torshälla stads nämnd	13	6
Valnämnden	7	3
Vård- och omsorgsnämnden	13	6

Kommunfullmäktige kan utöver detta tillsätta insynsplatser i kommunstyrelsen och valnämnden för partier som saknar ledamot eller ersättare i de nämnderna. Insynsplats i kommunstyrelsen gäller dock inte för kommunstyrelsen i egenskap av krisledningsnämnd.

§ 3 Val av ledamöter och ersättare

Kommunfullmäktige väljer ledamöter och ersättare till kommunstyrelsen för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det är då ordinarie val till kommunfullmäktige hållits.

Kommunfullmäktige väljer ledamöter och ersättare till övriga nämnder för en mandattid på ett kalenderår i taget.

Kommunfullmäktige kan besluta om en annan mandattid för andra nämnder än kommunstyrelsen.

Om ledamot eller ersättare som valts genom majoritetsval avgår under denna tid ska kommunfullmäktige förrätta fyllnadsväl.

§ 4 Val av ordförande och vice ordföranden

Bland nämndens ledamöter ska kommunfullmäktige välja en ordförande, en förste vice ordförande och en andre vice ordförande. Dessa tre utgör nämndens presidium. För kommunstyrelsen ska en ordförande och tre vice ordföranden väljas.

Om ordförande eller vice ordförande avgår under denna tid ska kommunfullmäktige genomföra ett nytt val för den återstående tiden.

§ 4 a Beslutsfattande i presidier

En nämnd får uppdra åt presidiet att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Nämnden ska besluta om presidiets arbetsformer.

§ 5 Utskott

Nämnden får inrätta utskott. Nämnden får uppdra åt ett utskott att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ett utskott kan också ha till uppgift att bereda nämndens ärenden. Nämnden ska besluta om utskottets arbetsformer.

§ 5 b Nämndberedningar

Nämnden får inrätta nämndberedningar för beredningen av ett ärende eller en viss grupp av ärenden. Nämnden får till en nämndberedning välja även andra än förtroendevalda. Nämnden ska besluta om beredningens arbetsformer.

§ 6 Ersättare för ordförande och vice ordföranden

Om varken ordföranden eller vice ordförande kan delta i ett sammanträde eller i en del av det, utför den ledamot som tjänstgjort längst i nämnden ordförandens uppgifter. Om flera ledamöter har tjänstgjort lika länge fullgör den äldste ledamoten ordförandens uppgifter

Om ordföranden eller vice ordförande på grund av sjukdom, föräldraledighet eller av något annat skäl inte kan utföra uppdraget för en längre tid ska kommunfullmäktige utse en annan ledamot till ersättare för denne. Ersättaren utför alla uppgifter som ingår i detta uppdrag.

§ 7 Jäv

En ledamot, ersättare eller anställd som är jävig i ett ärende hos en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Den som kan antas vara jävig i ett ärende ska självant ge det till känna. I 6 kapitlet §§ 28–32 och 7 kapitlet § 4, kommunallagen, finns regler rörande jäv.

§ 8 Ledamöternas och ersättarnas tjänstgöring

Om en ledamot inte kan delta i ett sammanträde eller en del av det, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som kommer sent till ett sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Ledamoten får dock inträda först sedan pågående handläggning av ett ärende avslutats.

Om ersättarna inte har valts genom proportionellt val ska de tjänstgöra enligt den tjänstgöringsordning som kommunfullmäktige har bestämt. Om ingen ordning är bestämd, kallas ersättare in i den ordning de tagits upp i fullmäktiges protokoll från valet.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna påverkas på grund av detta får en ersättare som kommer sent till ett sammanträde träda in i stället för en ersättare som har börjat tjänstgöra, men som kommer längre ner i turordningen. Den ersättaren får dock inträda först sedan pågående handläggning av ett ärende avslutats.

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får tjänstgöra igen när nämnden har handlagt ärendet.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv, får endast tjänstgöra igen om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

§ 9 Inkallande av ersättare

En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska snarast anmäla detta till nämndens kansli, som i sin tur kallar ersättare. Nämnden kan besluta att inkallande av ersättare ska ske på annat sätt.

§ 10 Ersättare som inte tjänstgör

Ersättare som inte tjänstgör får närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningarna, men inte i besluten. De har också rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

§ 11 Sammanträdena

Nämnden beslutar årsvis om en sammanträdesplan. Utöver det ska nämnden sammanträda när minst en tredjedel av ledamöterna begär det, eller när ordföranden anser att det behövs.

Ordföranden får ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Ordföranden ska då se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

§ 12 Offentliga sammanträden

Nämnden får besluta att hela eller delar av sammanträdena ska vara offentliga. Nämndens sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det

förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess. Utskottssammanträden ska hållas inom stängda dörrar.

§ 13 Närvarorätt

Kommunfullmäktiges ordförande, kommunstyrelsens ordförande, kommunalråd och oppositionsråd har rätt att närvara vid nämndernas sammanträden. De har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Närvarorätten gäller inte ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess. Detta gäller även kommundirektören och samordningschefen.

Kommundirektören och förvaltningschefen/samordningschefen har, om inte annat för särskilt fall beslutas, rätt att närvara vid sammanträde med den egna nämnden eller dess utskott och delta i överläggningarna.

De politiska sekreterarna har rätt att delta vid sammanträde med kommunstyrelsen. Närvarorätten gäller inte ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som hos kommunstyrelsen omfattas av sekretess. Närvarorätten gäller inte heller när kommunstyrelsen sammanträder i egenskap av krisledningsnämnd.

Nämnden får kalla ledamot eller ersättare i kommunfullmäktige, annan nämnd eller beredning, revisor, anställd hos kommunen eller särskild sakkunnig att närvara vid sammanträde med nämnden. Den som har kallats till sammanträde får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna, men inte i besluten.

Företrädare för kommunens anställda (personalföreträdare) får närvara vid nämndens sammanträden i den omfattning som anges i kommunallagens 7 kap. §§ 10–19. Personalföreträdarna har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Närvarorätt för personalföreträdare saknas vid sammanträden i kommunstyrelsen och valnämnden.

I övrigt avgör nämnden på sammanträdet i vilken utsträckning andra än ledamöter och ersättare ska få närvara och delta i överläggningar.

§ 14 Kallelse och föredragningslista

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. Om varken ordföranden eller vice ordförande kan kalla till ett sammanträde ska den ledamot som tjänstgjort längst tid i nämnden göra det. Om flera ledamöter har tjänstgjort lika länge ska den äldste av dem kalla till sammanträdet.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska på lämpligt sätt delges varje ledamot och ersättare samt andra förtroendevalda eller tjänstemän som ska närvara vid sammanträdet. Kallelsen får ske elektroniskt. Kallelsen ska vara dem tillhanda senast en vecka före sammanträdesdagen.

En föredragningslista ska skickas ut tillsammans med kallelsen. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende ska bifogas föredragningslistan.

I undantagsfall får kallelsen ske på något annat sätt.

§ 15 Protokoll och beslutsförhet

Vid sammanträdena ska protokoll föras. Ordföranden ansvarar för protokollet. I kommunallagen finns bestämmelser om en nämnds protokollföring och beslutsförhet.

§ 16 Reservation

Ledamot eller tjänstgörande ersättare som har deltagit i avgörandet av ett beslut kan reservera sig mot beslutet. Den som vill reservera sig ska anmäla detta före sammanträdet slut.

Den som reserverar sig får lämna en motivering till sin reservation. Reservationen ska i så fall vara skriftlig. En skriftlig reservation ska lämnas in före den tidpunkt som fastställts för protokollets justering. Om motiveringen lämnas senare ska nämnden inte ta hänsyn till den.

§ 17 Särskilt yttrande

Ledamot eller tjänstgörande ersättare som har deltagit i avgörandet av ett beslut kan lämna ett särskilt yttrande. Även närvarande ersättare som inte tjänstgör kan lämna ett särskilt yttrande. Den som vill lämna ett särskilt yttrande i ett ärende ska anmäla detta och yttrandets huvudsakliga innebörd då ärendet behandlas av nämnden.

Ett särskilt yttrande ska vara skriftligt. Det kan föras in i protokollstexten eller fogas som en bilaga till protokollet. Ett särskilt yttrande ska lämnas in före den tidpunkt som har fastställts för protokollets justering. Om det särskilda yttrandet lämnas in senare ska nämnden inte ta hänsyn till det.

§ 18 Justering av protokoll

Sammanträdet ordförande och en ledamot ska justera protokollet. Nämnden bestämmer tidpunkt för justeringen. Protokollet ska dock vara justerat senast fjorton dagar efter sammanträdet.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Innan nämnden fattar ett sådant beslut ska protokollstexten redovisas.

Senast andra dagen efter justeringen ska det finnas en uppgift på kommunens anslagstavla om att protokollet är justerat. Det ska också framgå var protokollet förvaras.

Nämndens befogenheter

§ 19 Processbehörighet

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom nämndens ansvarsområde. Nämnden har rätt att på kommunens vägnar träffa överenskommelser om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat slags avtal.

§ 20 Avskrivning av fordringar

Nämnden har också rätt att inom sitt verksamhetsområde avskrivna fordran med den behörighet och begränsning som framgår av kommunfullmäktiges i särskild ordning fastställda riktlinjer för avskrivning av fordringar.

§ 21 Undertecknande av handlingar

Ordföranden eller vice ordförande ska underteckna avtal samt andra handlingar och skrivelser som nämnden beslutar om. Dokumenten ska även kontrasieras av förvaltningschefen/samordningschefen eller någon annan anställd som nämnden utser.

Nämndens ska besluta om sin firmateckning. Nämndens firmateckning kan dock alltid utföras av nämndens ordförande eller vice ordförande med kontrasiering av förvaltningschefen/samordningschefen.

Beslut som fattats med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav ska undertecknas av den som fattat beslutet, om inte nämnden beslutat om en annan ordning för undertecknandet.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

§ 22 Taxor

Nämnden äger rätt att revidera taxor inom sitt verksamhetsområde om det är i enlighet med det särskilda taxebeslutet eller om befogenheten framgår av nämndens reglemente. Nya taxor eller förändringar som är av principiell betydelse ska alltid beslutas av kommunfullmäktige.

§ 23 Delgivning

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, vice ordföranden, förvaltningschefen/samordningschefen, nämndens sekreterare, nämndens registrator eller annan som nämnden utser.

Administration och legalitet

§ 24 Administrativa regler

Nämnden ansvarar för att administrationen av dess verksamhet i alla avseenden fullt ut motsvarar de krav som kommer till uttryck i det offentlighetsrättsliga regelverket som framgår av bland annat kommunallagen, förvaltningslagen, lagen om kommunal redovisning, tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen, arkivlagen, upphandlingslagstiftningen och dataskyddsförordningen.

§ 25 Förvaring av handlingar

Nämnden ansvarar för vård och förvaring av verksamhetens handlingar enligt arkivlagen, arkivreglementet och dokumenthanteringsplan. Skyddsvärda handlingar, såsom originalavtal, värdehandlingar och sekretessbelagda handlingar, ska förvaras på ett betryggande sätt.

§ 26 Personuppgiftsansvar

Nämnden är personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen, för de personuppgifter som behandlas inom nämndens verksamhetsområde.

§ 27 Personalansvar

Respektive nämnd är anställningsmyndighet för personal vid dess förvaltning med undantag för förvaltningschef som anställs av kommunstyrelsen. Nämnden har hand om personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor inom sitt verksamhetsområde med undantag av de frågor som anges i kommunstyrelsens reglemente samt i § 32 i detta reglemente.

Kommunstyrelsen har befogenheten att med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare. Detta gäller med undantag för följande lokala kollektivavtal, som inom nämndens verksamhetsområde, får slutas av respektive nämnd:

- Arbetstidsschema där kollektivavtal fordras enligt huvudöverenskommelse HÖK, bilaga 3 stycket Anteckningar till AB, arbetstid punkt 3.
- Anställning begränsad till viss tid (visstidsanställning med stöd av kollektivavtal) med stöd av § 4 mom. 5 i Allmänna bestämmelser.
- Avvikelse från 8 § och 10 § i arbetstidslagen med stöd av § 13 mom. 7 i Allmänna bestämmelser – uttag av övertid, begränsningsperiod för övertid samt uttag av mertid.
- Utbyte av rast mot måltidsuppehåll enligt Allmänna bestämmelser § 13 mom. 6 a.
- Avvikelse från 26 § i lagen om anställningsskydd – turordning vid företrädesrätt till återanställning.

- Begränsningsperiod för arbetstid överstigande 16 veckor men högst 1 år enligt Allmänna bestämmelser § 13 mom. 7 i enlighet med kommentar.

Det ansvar som enligt denna paragraf åligger respektive nämnd gäller med undantag för förskolenämnden, gymnasienämnden, Torshälla stads nämnd och valnämnden.

§ 28 Budgetprocessen, rapportering och redovisning

Nämndens budgetförslag, budgetuppföljning, delårsrapport och årsredovisning inklusive verksamhetsberättelse ska lämnas till kommunstyrelsen inom den tid och enligt de riktlinjer som kommunstyrelsen bestämmer.

§ 29 Donationsstiftelser

Nämnden ansvarar för de donationsstiftelser där nämnden utsetts till förvaltare.

§ 30 Medborgarförslag

Upphävd från och med 2018-01-01.

§ 31 Öppethållande

Kommunstyrelsens och nämndernas kansli ska hållas öppet för allmänheten på dagar och tider som styrelsen eller nämnden beslutat. Kommunstyrelsen får utfärda för nämnden bindande föreskrifter om detta.

§ 32 Överlämnande av uppgift

Nämnden får lämna över vården av en kommunal angelägenhet, för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits, till annan fysisk eller juridisk person och om ärendet inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Vården av angelägenhet som innefattar myndighetsutövning får dock överlämnas endast om det finns stöd för det i lag.

Ändringshistorik

Datum	§	Dnr	Beslut	Ikraftträdande
2016-04-28	74	2014:441	Ändring av paragrafnummer, samt övriga redaktionella ändringar. Därutöver revidering av paragraferna 1, 2, 11, 13, 14, 21, 22, 27 och 29 (ny paragraf).	2016-07-01
2017-05-18	158	2017:251	Begreppet samordningschef för Torshälla stads nämnd införs i inledningen och vissa uppgifter för denne regleras i paragraferna 13, 21 och 23. Torshälla stads nämnd undantas från ansvaret för förvaltningsorganisationen (§ 1) och personalansvaret (§ 27). Kommundirektörens och samordningschefens närvarorätt i andra nämnden har förtydligats (§ 13).	2017-06-01
2017-12-14	311	2017:636	Ett avsnitt om beslutsfattande i presidier (§ 4 a) tas in i reglementet. Avsnittet om utskott utvidgas (§ 5) och ett avsnitt om nämndberedningar (§ 5 a) tas in i reglementet. Paragrafhänvisningen i § 7 om jäv uppdateras till ny kommunallag. Möjligheten att lämna medborgarförslag upphör, vilket innebär att § 30 stryks.	2018-01-01
2017-12-14	311	2017:636	Personuppgiftslagen ersätts med dataskyddsförordningen i §§ 24 och 26.	2018-05-25
2017-12-14	311	2017:636	Antalet ledamöter och ersättare i nämnderna ändras (§ 2) och mandattiden för nämnderna, utom styrelsen, fastställs till ett år (§ 3).	2019-01-01
2018-11-22	201	2018:387	Förändrad nämndorganisation innebär revidering av paragraferna 1, 2 och 27. Hänvisningar till lagar och avtal uppdateras i paragraferna 13 och 27.	2019-01-01
2020-10-22	146	2020:305	Förändrad tidpunkt för när kallelsen ska vara ledamöter med flera tillhanda (§ 14).	2021-01-01

Datum	§	Dnr	Beslut	Ikraftträdande
2024-02-01		2023:121	Redaktionella ändringar i § 1 och § 2 till följd av samorganiseringen av miljö- och räddningstjänstförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen.	2024-02-01

§ 12

KSKF/2023:330

Revidering av reglemente för Torshälla stads nämnd

Beslut

1. Reviderat reglemente för Torshälla stads nämnd antas och träder i kraft den 1 februari 2024.

Ärendebeskrivning

Utöver det gemensamma reglementet för Eskilstuna kommuns nämnder finns reglementen för respektive nämnd, bland andra ett reglemente för Torshälla stads nämnd.

Till följd av samorganiseringen av miljö- och räddningstjänstförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen behöver reglementet för Torshälla stads nämnd revideras. Revideringarna är främst redaktionella (till exempel namnändringar till följd av nämnda samorganisering).

Beslutet skickas till:
Torshälla stads nämnd
Samhällsbyggnadsnämnden
Räddningstjänst- och tillståndsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Reglemente för Torshälla stads nämnd

Beslutad när	2024-02-01, § 12
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2023:330
Ersätter	Reglemente för Torshälla stads nämnd, KSKF/2022:76
Gäller för	Torshälla stads nämnd, kultur- och fritidsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden
Gäller fr o m	2024-02-01
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Administrativ direktör
Uppföljning	Vid behov

Inledning

Utöver det gemensamma reglementet för Eskilstuna kommuns nämnder gäller detta reglemente för Torshälla stads nämnd.

Om kommunfullmäktige fattar beslut som avviker från vad som anges i detta reglemente ska kommunfullmäktiges beslut gälla istället för reglementet i den delen.

Verksamhetsområde

Torshälla stads nämnd är en kommundelsnämnd. Det ansvar och de uppgifter som enligt detta reglemente åligger Torshälla stads nämnd gäller inom det avgränsade geografiska område, som har fastställts av kommunfullmäktige den 16 december 2010, § 260, och som framgår av bilagd karta.

§ 1 Uppgifter enligt speciallagstiftning

Trafiklagstiftning samt gatu- och väghållning

Torshälla stads nämnd:

1. ansvarar för kommunens uppgifter som gatu- och väghållare.
2. ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning, utom de uppgifter som enligt kommunfullmäktiges beslut fullgörs av räddningstjänst- och tillståndsnämnden.
3. är kommunal myndighet enligt lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall.

Samhällsbyggnadsnämnden utför denna verksamhet åt Torshälla stads nämnd.

Biblioteksverksamhet

Torshälla stads nämnd ansvarar för kommunens uppgifter enligt bibliotekslagen. Kultur- och fritidsnämnden utför denna verksamhet åt Torshälla stads nämnd.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter om elevers tillgång till skolbibliotek enligt skollagen.

Planprocessen

Torshälla stads nämnd får yttra sig i planärenden.

Serveringstillstånd enligt alkohollagen

Torshälla stads nämnd får yttra sig i ärenden om serveringstillstånd enligt alkohollagen.

§ 2 Övriga uppgifter

Torshälla stads nämnd ansvarar för följande uppgifter, vilka ska utföras av kultur- och fritidsnämnden:

1. Kultur- och fritidsverksamheten, utom de uppgifter som enligt kommunfullmäktiges beslut fullgörs av kultur- och fritidsnämnden.
2. Bergströmska gården och Ebelingmuseet.
3. Den konst som deponeras till myndigheten, myndighetens konstsamling och sådan offentlig utsmyckning som köps in eller förvärvas på annat sätt vid nyproduktion/byggnation eller andra tillfällen.
4. Foto Bäckstrands arkiv.
5. Scener, idrottsanläggningar, motionsspår, badplatser, campingplats, samt Mälärvik.
6. Säsongsuthyrning och annan korttidsuthyrning av lokaler.
7. Fritidsgårdar, samt kommunens övriga arbete med ungdomars fritid och delaktighet
8. Kommunens yrkesmässiga och kommersiella hamnverksamhet, innefattande till hamnverksamheten knutna offentliga toaletter, kiosker och liknande byggnader och anordningar.
9. Gästhamnar och båtplatser.
10. Drift och underhåll av fontäner.

Torshälla stads nämnd ansvarar för följande uppgifter, vilka ska utföras av samhällsbyggnadsnämnden:

1. Gatudrift och markanläggningstjänster.
2. Parkeringsverksamheten.
3. Förvaltning, underhåll och skötsel av Eskilstunaån inklusive Torshällaån, Nybyån och Eskilstuna Nedre Kanal från inloppet till Nybyån till utloppet i Mälaren. Ansvaret avser kajer, slussar och andra regleringsanordningar samt sådana avvattningsanläggningar för vilka kommunen svarar.
4. Utprickningen i ån från inloppet till Nybyån fram till Sjöfartsverkets ansvarsområde i Mälaren
5. Torghandelsverksamheten och tillstånd enligt ordningslagen.
6. Offentliga toaletter, kiosker och liknande byggnader och anordningar på allmän plats.
7. Underhåll av och bidrag till enskilda vägar.
8. Drift och underhåll av parker, planteringar, och andra grönytor detaljpanelagda som allmän plats med beteckningen park eller natur.
9. Verka för trafiksäkerhet och tillfredsställande trafikförsörjning.
10. Orts- och stadsutveckling.

Därutöver ska Torshälla stads nämnd följa utvecklingen av de kommunala verksamheter som bedrivs av andra nämnder inom det geografiskt avgränsade området.

§ 3 Delegation från kommunfullmäktige

Torshälla stads nämnd ska besluta i följande ärenden:

1. Utarrendering, uthyrning eller upplåtande av kommunala anläggningar och lokaler som faller under nämndens förvaltaransvar, samt fastställa avgifter för detta. Avgiften fastställs efter samråd med andra nämnder som hyr ut kommunens lokaler. Delegationen omfattar rätt att fastställa regler för depositionsavgift, samt rätt att besluta om sänkt avgift i enskilda fall och under särskilda omständigheter.
2. Avgifter för bibliotekslån och andra kostnadsersättningar för biblioteksverksamheten enligt 9 § bibliotekslagen inom nämndens ansvarsområde.
3. Avgifter för museiverksamheten inom nämndens ansvarsområde.
4. Parkeringsavgifter inom ramen för den av fullmäktige beslutade högsta avgiften.
5. Upplåta mark som enligt gällande detaljplan utgör allmän plats eller vattenområde och som faller under nämndens förvaltaransvar.

Ändringshistorik

Datum	§	Dnr	Beslut	Ikraftträdande
2017-04-27	112	KSKF/2017:251	Kultur- och fritidsnämnden får ansvaret att utföra verksamhet åt Torshälla stads nämnd (§ 1 och § 2). Förtydligande att Torshälla stads nämnd inte har ansvar för föreningsbidrag (§ 2, punkt 7) samt mötesplatser (§ 2, punkt 14).	2017-05-01
2022-05-05	93	KSKF/2022:76	Förtydligande att Torshälla stads nämnd inte har ansvar för arrangemangsbidrag (§2, punkt 5 i nämnden reglemente from 2017-05-01) som överförs till Kultur- och fritidsnämnden från och med den 5 maj 2022.	2022-05-05
2024-02-01		KSKF/2023:330	Redaktionella ändringar i § 1 och § 2 till följd av samorganiseringen av miljö- och räddningstjänstförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen.	2024-02-01

§ 8

KSKF/2023:132

Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024-2027

Beslut

1. Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024-2027 antas och gäller från och med 2024-02-01.

Reservation

Camilla Cederlöf (L) och Erika Rydja Sandvik (L) reserverar sig skriftligt mot beslutet (bilaga A).

Anders Nordin (C) reserverar sig skriftligt mot beslutet (bilaga B).

Maria Chergui (V), Maria Forsberg (V), Jawad Zanganeh (V), Tomas Bergh (V) och Roja Mahmoudi (V) reserverar sig skriftligt mot beslutet (bilaga C).

Marielle Lahti (MP) och Stefan Sjöberg (MP) reserverar sig skriftligt mot beslutet (bilaga D).

Ärendebeskrivning

Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak (ANDT) för Eskilstuna kommunkoncern 2019–2022 (förlängd till 2023) är i behov av revidering. Den 24 mars 2022 överlämnade regeringen skrivelsen ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025” till riksdagen, som utgör den nya nationella ANDTS strategin.

Mot denna bakgrund har förslag till Remissversion av Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar (ANDTS) 2024–2027 arbetats fram av kommunledningskontoret. Under arbetets gång har preventionssamordnare ANDTS sammanfattat en lokal lägesbild med hjälp av nationella, regionala och lokala data. Utöver detta har preventionssamordnare ANDTS och representanter på olika nivåer från förvaltningar skapat en nulägesbild av behov, hinder, utvecklingsmöjligheter och förslag på insatser. Planen har presenterats för trygghetsberedningen och diskussioner om remissversionen och slutliga version har skett.

Syftet med plan mot ANDTS är att uttrycka kommunens vilje- och färdriktning för att skapa gemensam styrka, samverkan och systematik i arbetet med frågor som rör ANDTS. Syftet med planen är därmed att ge en tydlig grund för prioritering av kommunkoncernens verksamheter utvecklingsarbete med ANDTS.

Planens förslag till övergripande mål är ”Eskilstuna ska med evidensbaserad praktik sträva efter att bli en kommun fri från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar samt ett minskat bruk av

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

tobaks- och nikotinprodukter”. Enligt Socialstyrelsen innebär evidensbaserad praktik en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor, den bästa tillgängliga kunskapen, den professionelles expertis och berörda personens situation erfarenhet samt önskemål för beslut om insatser.

Utöver det övergripande målet finns sex mål:

1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska
2. Pojkar och flickor ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar
3. Antalet pojkar och flickor som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska
4. Antalet pojkar och flickor samt kvinnor och män som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska
5. Kvinnor och män samt pojkar och flickor med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet
6. Antalet kvinnor och män samt pojkar och flickor som skadas eller dör på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska

I förslag till plan mot ANDTS 2024–2027 beskrivs lokala utföranden och utvecklingsarbeten samt vem som bär ansvar för genomförandet. I planen beskrivs också vilka samhällskostnader ANDTS utgör och en teoretisk bakgrund till ett effektivt hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbete.

Planen har remitterats till samtliga nämnder (med undantag av valnämnden och överförmyndarnämnden), bolagsstyrelser och Jämställdhetsberedningen. De synpunkter som kommit in har sammanställts och kommenterats av kommunledningskontoret i separat bilaga. Planen har justerats utifrån de synpunkter som kommit in.

Utöver de justeringar som har skett utifrån synpunkter från remissvaren har även andra ändringar genomförts:

- Under mål 6, lagt till delmål 6.1: *Den alkoholrelaterade dödligheten ska minska.*
- Under mål 6, lagt till delmål 6.2: *Dödsfall orsakade av läkemedel- och narkotikaförgifningar ska minska*
- Under beskrivning av mål 6 har en skrivning med könsuppdelad statistik om alkoholrelaterade dödsfall samt narkotika- och läkemedelsförgifningar under tidsperioden 2019–2022 lagts till.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024-2027 antas och gäller från och med 2024-02-01.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Yrkanden

Maria Chergui (V) yrkar ändring i planen med att skrivningen om att undersöka möjlighet till att genomföra frivilliga, slumpmässiga drogtester bland högstadie- och gymnasieelever tas bort.

Maria Chergui (V) yrkar vidare ändring i planen med att skrivningen om att undersöka möjligheten att genomföra drogtester vid anställning av personal tas bort.

Maria Chergui (V) yrkar i övrigt bifall till kommunstyrelsens förslag.

Camilla Cederlöf (L) yrkar ändring i planen med att skrivningen om att utreda frivilliga slumpmässiga drogtester av elever i kommunens högstadie- och gymnasieskolor tas bort.

Camilla Cederlöf (L) yrkar i övrigt bifall till kommunstyrelsens förslag.

Kim Fredriksson (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Murat Tosun (C) yrkar ändring i planen med att skrivningen om att utreda frivilliga slumpmässiga drogtester av elever i kommunens högstadie- och gymnasieskolor tas bort.

Murat Tosun (C) yrkar för övrigt bifall till kommunstyrelsen förslag.

Josefine Helleday (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag samt avslag på Maria Cherguis (V) och Camilla Cederlöfs (L) ändringsyrkanden.

Marielle Lahti (MP) yrkar ändring i planen med att skrivningen om att undersöka möjlighet till att genomföra frivilliga, slumpmässiga drogtester bland högstadie- och gymnasieelever tas bort.

Marielle Lahti (MP) yrkar vidare ändring i planen med att skrivningen om att undersöka möjligheten att genomföra drogtester vid anställning av personal tas bort.

Marielle Lahti (MP) yrkar i övrigt bifall till kommunstyrelsens förslag.

Göran Gredfors (M) och Muhammed Tahsin (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag samt avslag på Maria Chergui (V), Camilla Cederlöfs (L), Murat Tosuns (C) och Marielle Lahtis (MP) ändringsyrkanden.

Paul Sabo (KD), Lars Bohlin (SD) och Mikael Strömberg (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Vid ställd proposition på Maria Cherguis (V) med fleras ändringsyrkande om att skrivningen om att undersöka möjlighet till att genomföra frivilliga, slumpmässiga

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

drogtester bland högstadie- och gymnasieelever tas bort finner ordföranden att kommunfullmäktige beslutar att avslå detsamma.

Vid ställd proposition på Camilla Cederlöfs (L) med fleras ändringsyrkande om att skrivningen om att undersöka möjligheten att genomföra drogtester vid anställning av personal tas bort finner ordföranden att kommunfullmäktige beslutar att avslå detsamma.

Vid ställd proposition på kommunstyrelsens förslag finner ordföranden att kommunfullmäktige beslutar att bifalla detsamma.

————

Beslutet skickas till:
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Gymnasienämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Räddningstjänst- och tillståndsnämnden
Servicenämnden
Socialnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Torshälla stads nämnd
Vård- och omsorgsnämnden
Eskilstuna Kommunföretag AB
Jämställdhetsberedningen
Trygghetsberedningen

Justerandes sign			
------------------	--	--	--

Utdragsbestyrkande

Reservation

Ärende 9. Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024–2027. KSKF/2023:132

Liberalerna reserverar oss mot införandet av drogtester av Eskilstuna kommuns skolor och att en utredning ska genomföras för att undersöka införandet av detta.

Som liberaler kan vi inte ställa upp på att misstänkliggöra eleverna i våra skolor. Det ska vara en trygg plats där kunskapssökande ska vara fokus. Det här kommer att öppna upp för att misstänkliggöra elever som inte vill acceptera kroppsliga ingrepp och det är oacceptabelt. Dessutom anses är det konstaterat att ett urinprov är att betrakta som ett kroppsligt ingrepp.

Att lägga pengar på en utredning av att införa drogtester i Eskilstunas skolor är inte aktuellt för oss liberaler då vi anser att drogtesterna inte ska införas alls. Vi ser att den pengarna utredningen kostar i stället läggs på våra skolor som idag kämpar med en ansträngd ekonomi och stora besparingskrav för 2024.

För Liberalerna

Camilla Cederlöf

Erika Rydja Sandvik

RESERVATION *VRKANDE*
**Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel,
tobak och nikotin samt spel om pengar
2024-2027**

Centerpartiet står bakom ANDTS strategin i sin helhet förutom tillägget som gjorts av den politiska majoriteten som innefattar skrivelsen att med stöd av kommunledningskontoret undersöka frivilliga, slumpmässiga drogtestar av elever i kommunens högstadie- och gymnasieelever. För Centerpartiet är detta signalpolitik och minskar inte droganvändningen, förslagen kränker individen och strider mot grundlagen där vi är skyddade från kroppsliga ingrepp.

Centerpartiet står därför inte bakom slumpmässigt utvalda drogtestar av barn och unga, endast vid misstanke ska tester utföras och den befogenheten har polisredan idag. I praktiken kommer detta leda till misstänkliggörande och motverka relationsbygget mellan elev och skola samt vara en inskränkning av barn och ungas kroppsliga integritet och inte något som en myndighet, som ska jobba förtroendeförebyggande med eleverna ska syssla med.

Det finns också stora risker att detta "slumpmässiga testande" pekar ut grupper av barn och unga och till sist, vad blir konsekvenserna av att tacka nej till ett frivilligt test?

Eskilstuna 2024-02-01

För Centerpartiet

Anders Nordin (C)

Reservation
Kommunfullmäktige Eskilstuna

Ärende:9

**Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar
2024-2027**

Dnr: KSKF/2023:132

Vänsterpartiet har reserverat sig mot förslaget på Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024-2027. Vi har yrkat avslag på planen då vi inte fick igenom våra yrkanden.

Vänsterpartiet har yrkat på att skrivningen kring att undersöka möjlighet till att genomföra frivilliga, slumpmässiga drogtester bland högstadie-och gymnasieelever ska tas bort ur planen då det är ett direkt ingrepp i barns och ungas liv vilket inte är förenligt med barnkonventionen. Barnkonventionen anger tydligt att barns fysiska och psykiska integritet ska respekteras vilket inte är förenligt med att utsättas för slumpmässiga drogtester.

Det saknas också ett fullgott stöd i lagstiftningen i Sverige för att genomföra det. Regeringsformen säger att ”Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp”. Det är en grundlagsskyddad rättighet i Sverige att inte utsättas för påtvingade kroppsliga ingrepp och till det räknas drogtester. Utöver det så finns en barnkonvention som nu är lag i Sverige, där barns rättigheter ska tillgodoses i allt.

Som nämnt ovan saknas barnkonsekvensanalys av detta förslag vilket gör att Vänsterpartiet inte anser att man ska gå vidare med detta förslag. Det handlar om elever som från 12 års ålder utan misstanke om droganvändning ska utsättas för frivilliga och slumpmässiga drogtester. Vänsterpartiet upplever dessutom att ordet slumpmässigt är godtyckligt och väcker tankar kring vilka elever som kan väljas ut. Det finns idag redan utarbetade rutiner om drogtester, i de fall de kan behöva göras, och på vilket sätt man ska gå tillväga med det och vi anser att det räcker.

Utöver ovan har Vänsterpartiet yrkat på att skrivningen om att utreda drogtester vid nyanställning av personal tas bort eller ändras i planen till följande nya förslag på skrivning.

”Det finns tydliga rutiner gällande hur chefer och medarbetare ska agera vid misstanke om påverkan på arbetsplatsen samt ett nära samarbete med kommunhälsan. Detta arbete anser vi kan förstärkas och att mer stöd ges till personalorganisationen, till chefer och medarbetare. Vänsterpartiet ser därför inget behov att gå vidare med en utredning kring att drogtesta nyanställd personal då det inte finns någon lagstiftning som stödjer detta samt för att värna om vår personals personliga integritet.”

Vänsterpartiet anser i övrigt att det förslag på ANDTS-plan som utarbetats innehåller många bra förslag och mål för att förstärka och öka takten i det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar. Förslagen är genomarbetade och utgår ifrån aktuell forskning på området.

Det som behöver förstärkas är det sociala förebyggande arbetet i att upptäcka tidigt, komma in och stödja, att arbetet med beroendecentrum ung förstärks och förbättras när barn blir vuxna och fyller 18 år. Det stora främjande och förebyggande arbetet på kvällar och helger behöver intensifieras i hela kommunen, men framförallt i stadsdelar och i centrum. En stor del av eftermiddagar och kvällar är många barn och ungdomar ute men har ingen meningsfull fritid eller möjlighet att delta i det. Det kan vara så att det inte går bra i skolan och måendet överlag inte är bra. Det finns en stor psykisk ohälsa bland unga och det är många olika faktorer som kan leda till att unga börjar använda droger. Orsakerna kan vara flera och därför är det förebyggande arbetet så viktigt. Vänsterpartiet anser att det är genom ett förstärkt och kraftsamlat arbete kvällar och helger där kommunen och civilsamhället möter unga i Eskilstuna som det går att nå fram till unga mycket mera för tidig upptäckt och för rätt hjälp och stöd. Vänsterpartiet anser att det är där vi ska lägga den stora prioriteringen i arbetet med att skydda barn och unga från alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar.

Maria Chergui (V)

Maria Forsberg (V)

Jawad Zanganeh (V)

Tomas Bergh (V)

Roja Mahmoudi (V)

Kommunfullmäktige 240201

Reservation

Ärendenr: 9

Rubrik: Plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotin samt spel om pengar 2024-2027 KSKF/2023:132

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för vårt ändringsyrkande i ärendet där vi framför att MP Eskilstuna står bakom ANDTS-planen i sin helhet, men att vi inte kan stödja tillägget om att GSN och GN med stöd av KS och SN ska undersöka möjligheterna att med stöd av tydlig rutin genomföra frivilliga, slumpmässiga drogtester av elever i kommunens högstadie-och gymnasieskolor (som står på sidan 7 i planen under Lokalt utförande/utvecklingsarbete, avsnitt Insatsområden). Vi kan inte heller stödja punkten om att KS ska undersöka möjligheten att genomföra drogtester vid anställning av personal (som står på sidan 12 under Lokalt utförande/utvecklingsarbete, avsnitt Insatsområden:).

Vi yrkade därför att dessa punkter skulle strykas ur planen.

Miljöpartiet menar att barn i skolan inte ska utsättas för drogtester, de ska få gå i en skola där vi lägger fokus på trygghetsfrämjande och förebyggande åtgärder. Vi är helt emot detta och undrar också var resurserna ska tas för att genomföra detta. Vi har redan en kommun som går på knäna och bland annat en skolverksamhet som dras med stora underskott. Ändå ska de lokala utförandena och utvecklingsarbetet som Plan mot ANDTS pekar ut, finansieras inom ram. Vidare vill vi påpeka att elever är i beroendeställning till personal inom skolan. Det kan förekomma gruppträck, press på eleven att lämna prov och elever kan misstänkliggöras om hen inte vill lämna ett urinprov. En reell frivillighet blir därmed svår att fastställa i praktiken. Ytterligare ett argument mot att genomföra frivilliga tester av elever är att man kan ha preparat i kroppen av lagliga skäl (inom sjukvården) och att det kan vara integritetskränkande att behöva visa vilka mediciner man tar. Detsamma gäller självklart även för vuxna och när det gäller drogtester vid såväl anställning av personal som av högstadie- och gymnasieelever vill vi också påpeka att det inte finns någon evidens för att generell drogtestning skulle leda till minskad drogförsäljning alternativt minskat missbruk.

Marielle Lahti (MP)

Stefan Sjöberg (MP)

STYRDOKUMENT

Plan mot Alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak- och nikotinprodukter samt spel om pengar (ANDTS) 2024–2027

Beslutad när	2024-02-01, § 8
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2023:132
Ersätter	KSKF/2017:498
Gäller för	Samtliga nämnder och helägda bolag
Gäller fr o m	2024-02-01
Gäller t o m	2027-12-31
Dokumentansvarig	Direktör för social hållbarhet, operativt av kommunens ANDTS-samordnare
Uppföljning	ANDTS-samordnare följer upp lokala utföranden årligen. En övergripande uppföljning ska göras 2025 som grund för eventuell revidering. En uppföljning och utvärdering sker i slutet av planens tidsperiod.

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer samt vara tidsbegränsad. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Syfte

Eskilstuna kommuns *plan mot alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak- och nikotinprodukter samt spel om pengar* (ANDTS) uttrycker kommunens vilje- och färdriktning för att skapa gemensam styrka, samverkan och systematik i arbetet med frågor som rör ANDTS. Syftet med planen är därmed att ge en tydlig grund för prioritering av kommunkoncernens verksamheters utvecklingsarbete med ANDTS.

Ämnesområde och bakgrund

ANDTS orsakar stora skador i vårt samhälle. Varje år dör runt 1900 personer av alkoholrelaterade orsaker, runt 850 personer av narkotika-relaterade orsaker och runt 12 000 personer av rökning. Användning av ANDTS är förknippad med en självrapporterad sämre allmän hälsa, mer psykiska besvär och suicidtankar. Alkohol, narkotika och dopning leder också till en ökad otrygghet i samhället då det finns samband med våld och brott¹.

Ett missbruk av narkotika benämns också som riskbruk och förekommer i olika utsträckningar, allt ifrån engångstillfällena vid sociala situationer till en mer omfattande användning, som självmedicinering. Ett skadligt bruk kan utvecklas till ett beroende som kan vara svårt att bryta och ger samtidigt intäkter till den organiserade brottsligheten. Narkotikabruk medför ökade risker för skador ur både ett medicinskt och ett socialt perspektiv. Sjukligheten och dödligheten är större bland personer som använder narkotika jämfört med övriga befolkningen.

Narkotikaförsäljning bidrar till systemhotande brottslighet och det är viktigt att arbeta systematiskt och effektivt med att minska både tillgång och efterfrågan på narkotika med evidensbaserade metoder.

ANDTS leder också till stora samhällskostnader²:

- Alkohol: 103,4 miljarder kr (2019)
- Narkotika: 38,5 miljarder kr (2020)
- Rökning: 31,5 miljarder kr (2015)
- Dopning: 0,3 miljarder kr (2017)
- Spelproblem: 9,1 miljarder kr (2021)

Behov av främjande, förebyggande och åtgärdande insatser

För att minska ANDTS-relaterade skadeverkningar och problem behöver vi jobba hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande med vård och stöd.

Hälsofrämjande arbete syftar till att främja hälsa och stärka eller bibehålla människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande.

¹ <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20569229/>

² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/forebyggande-arbete-inom-andts/det-samhallsekonomiska-vardet-av-halsoframjande-och-forebyggande-andts-arbete/>

Förebyggande arbete syftar till att minska risken för uppkomst av sjukdom, skada, fysiska, psykiska eller sociala problem, och att förhindra återinsjuknande eller genom tidig upptäckt förhindra att sjukdom utvecklas.

Åtgärdande arbete som innebär vårdande och stödjande tillvägagångssätt omfattar att förse människor med exempelvis behandling eller stödverksamhet vid behov, såsom hjälp med rökavvänjning eller hjälp vid missbruk eller beroende.

För att **förebygga användning av ANDTS**, exempelvis narkotikabruk, behöver vi arbeta både hälsofrämjande och förebyggande gentemot de faktorer vi vet påverkar risken för detta. Dessa omnämns som risk- och skyddsfaktorer. Enstaka risk- och skyddsfaktorer har liten effekt på individens beteende och hälsa, men flera faktorer tillsammans kan ge större påverkan.

Det finns ett tydligt samband mellan mängden risk- och skyddsfaktorer och konsumtion av ANDTS. Skyddsfaktorer har en skyddande effekt och dämpar de negativa effekterna av riskfaktorer. Därför är det viktigt att arbeta för att främja skyddsfaktorer samtidigt som vi arbetar för att minska riskfaktorer³.

Många av dessa faktorer är de samma för ANDTS-relaterad problematik och exempelvis psykisk ohälsa och kriminalitet. De kan delas in i strukturell, social och individuell nivå:

- På strukturell nivå kan det handla om människors livsförutsättningar, barn och ungas uppväxtvillkor eller lagar och normer i samhället.
- På social nivå kan det handla om hur väl de sociala sammanhangen som familj, vänner och skolmiljö fungerar.
- På individuell nivå kan det handla om olika förutsättningar och beteenden, exempelvis kön, attityd till skola, psykiska besvär, sjukdomar och syndrom.

Vilka risk- eller skyddsfaktorer som har störst betydelse för individen förändras över tid och varierar också mellan olika samhälleliga och kulturella kontexter. Eftersom risk- och skyddsfaktorer samvarierar är det viktigt att arbeta på flera nivåer med olika risk- respektive skyddsfaktorer för att få större förebyggande effekt.

Effektivt ANDTS-förebyggande arbete omfattar att arbeta långsiktigt med insatser på flera nivåer i samhället och på flera områden samtidigt. Mest effektivt är en kombination av åtgärder inriktade på att påverka såväl:

- Tillgänglighet - exempelvis tillsyn, åldersgränser, prisreglering och lagstiftning,

³ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-2-6597.pdf>

- Efterfrågan - exempelvis attityder och normer, föräldrastöd och kunskapshöjande insatser
- Skadeverkningar - exempelvis tidig upptäckt, tillgång till vård och anhörigstöd.

Insatser och åtgärder inom det förebyggande ANDTS-arbetet delas in i tre nivåer:

1. Insatser på **universell** nivå, som riktar sig till en hel grupp innan problem har uppstått. Det handlar om att minska tillgängligheten, öka tillsynen, arbeta hälsofrämjande i en skola, främja en aktiv fritid för barn och unga, stödja föräldrar i sitt föräldraskap med mera.

2. Insatser på **selektiv** nivå, som riktas direkt eller indirekt till särskilda riskgrupper. Exempel på sådana åtgärder är information och utbildning som riktas till dem som arbetar inom socialtjänsten, skolan eller krogmiljö, samverkan för tidiga insatser, insatser i skolan för att följa upp elever som har svårigheter med skolarbetet eller problematisk frånvaro.

3. Insatser på **indikerad** nivå, vilket exempelvis innebär återfallsprevention, behandling eller omsorg riktad till individer som redan utvecklat skadligt bruk eller beroende av ANDTS. Det kan också vara samverkan för tidig upptäckt av narkotikabruk eller att kommunen har väl fungerande rutin för orosanmälan inkl. uppföljning och återkoppling.

Behoven av olika insatser på olika nivåer kan skilja mellan olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män. Därför är det viktigt att verksamheter har kännedom om och tillämpar detta för att kunna erbjuda en effektiv och träffsäker myndighetsutövning och stöd av hög kvalitet till alla brukare, kunder och medborgare.

Utgångspunkter

Planens mål och insatsområden grundar sig bland annat på den nationella strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025 där ambitionen är att anpassa efter Eskilstunas förutsättningar och behov. Den nationella strategin tar sin utgångspunkt i Förenta nationernas (FN) globala program för hållbar utveckling (Agenda 2030), FN:s konvention om mänskliga rättigheter, FN:s barnkonvention samt Sveriges folkhälsomål.

Enligt den nationella strategin bör en utgångspunkt för det fortsatta arbetet vara att ytterligare stärka jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet samtidigt som skyddet för barn och unga ska genomsyra arbetet på alla nivåer.

Mål, utförande och uppföljning

De lokala utföranden/utvecklingsarbeten som tas upp i ANDTS-planen ska föras in som åtaganden och/eller aktiviteter inom ramen för respektive nämnds och bolags ordinarie styrning och uppföljning på nämndnivå

och/eller i berörda verksamheters lokala verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för en samlad bedömning av genomförandet inom sitt ansvarsområde samt uppmärksamma möjligheter och hinder i genomförandet av insatsområdet.

Samordning och samverkan kopplat till genomförande och uppföljning av ANDTS-planen ska så långt möjligt ske i befintliga fora framför allt kopplat till arbetet för att uppnå kommunens strategiska mål om ett tryggt och socialt hållbart Eskilstuna.

I uppföljningar ska redovisning göras fördelat på flickor, pojkar, kvinnor och män där det är möjligt. Den nämnd eller det bolag som benämns först och är markerad med fet stil är ansvarig för att samordna det lokala utförandet/utvecklingsarbetet tillsammans med övriga berörda nämnder och bolag inom kommunkoncernen. Respektive nämnd och bolag ska se lokala utföranden-/utvecklingsarbeten utifrån ett helhetsperspektiv och om möjligt samverka med olika nämnder för att uppnå en större synergisk effekt. Respektive nämnd och bolag ska vid största möjliga mån utifrån planens mål aktivt arbeta för att skapa samarbeten och samverkan med civilsamhället.

Kommunstyrelsen ansvarar för en övergripande uppföljning år 2025 och eventuell revidering. Kommunstyrelsen ansvarar också för en samlad uppföljning och utvärdering av planen i dess helhet efter periodens slut. Planens övergripande mål och mål 1–6 följs upp med hjälp av folkhälsomyndighetens statistikverktyg indikatorlabbet och i en samlad uppföljning efter periodens slut. Delmål följs upp med hjälp av regionens datainsamlingsmetoder och kommunens avloppsvattenprover. Planens lokala genomförande och utvecklingsarbeten följs årligen upp via kommunens beslutsstödsystem samt kvalitativa avstämningar med berörda förvaltningar.

Plan mot Alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak- och nikotinprodukter samt spel om pengar (ANDTS) 2024–2027

Övergripande mål

Eskilstuna ska med evidensbaserad praktik⁴ sträva efter att bli en kommun fri från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar samt ett minskat bruk av tobaks- och nikotinprodukter.

⁴ Evidensbaserad praktik innebär en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor, den bästa tillgängliga kunskapen, den professionelles expertis och berörda personens situation, erfarenhet samt önskemål för beslut om insatser. <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/arbete-evidensbaserat/>

Mål 1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska

En effektiv och strategisk tillsynsverksamhet är viktig för att säkerställa en restriktiv lagstiftning med syfte att minska tillgång och tillgänglighet, vilket i sin tur ska minska ANDTS-relaterade skadeverkningar och problem. Insatser för att minska efterfrågan av narkotika ska ske samordnat med arbetet för att bekämpa narkotikarelaterad brottslighet för att få största möjliga effekt.

Ohälsa, droganvändning, våld, kriminalitet och utanförskap kan förklaras av samma bakomliggande faktorer, eller risk- och skyddsfaktorer. Tidigt främjande och förebyggande arbete som påverkar dessa bakgrundsfaktorer kan därför få effekter på många problemområden samtidigt. Samverkan och samordning mellan ANDTS och det brottsförebyggande arbetet ska därför fortsätta utvecklas. Sedan 2013 har förekomsten av dopning på nationell nivå varit stabil runt 0,5% av kvinnor och 1% av män, men det saknas data på lokal nivå. Därav föreslås inte något nytt utvecklingsarbete kopplat till dopning i planen men det befintliga arbetet kommer att vidmakthållas, exempelvis med metoden *100% ren hårdträning*.

Insatsområden

Arbetet för att minska tillgång och efterfrågan på narkotika ska stärkas

Tillgängligheten till narkotika ökar i Sverige. En undersökning i Stockholm genomförd av STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) visar att det i större utsträckning förekommer narkotikapåverkade gäster och personal i krogmiljö samt att narkotika erbjuds och används. Därför är ett fortsatt förebyggande arbete i krogmiljö viktigt.

För att minska och motverka narkotikahanteringen i Eskilstuna krävs ett analytiskt och systematiskt arbete för att minska efterfrågan. Många orsaksfaktorer bakom efterfrågan är de samma som de faktorer som påverkar ohälsa, våld och kriminalitet. Därför krävs ett mer samordnat förebyggande och åtgärdande arbete.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **KS** ska i samarbete med Polisen eller annan relevant aktör utvärdera arbetet med metoden *Krogar mot knark* som grund för att vässa och årligen erbjuda och följa upp utbildning i metoden riktad till lokala krögare.
- **KS** ska ge kommunkoncernen ett samordnat stöd för att analysera och arbeta med de underliggande risk- och skyddsfaktorerna bakom exempelvis ANDTS, ohälsa, våld och kriminalitet.
- **KS** ska utveckla arbetssätt för att ge kommunkoncernen ett samordnat stöd med social- och situationell narkotikaprevention.

- **KS** ska i samarbete med GSN och GN utveckla rutiner som möjliggör för Polis eller annan relevant aktör att genomföra förebyggande narkotikasök på alla skolor i Eskilstuna kommun för att säkerställa att skolorna i kommunen är narkotikafria.
- **GSN och GN** ska med stöd av KS och SN undersöka möjligheterna att med stöd av tydlig rutin genomföra frivilliga, slumpmässiga drogtester av elever i kommunens högstadie- och gymnasieskolor

Tillsynen av alkohol samt tobak- och nikotinprodukter ska stärkas

Studier och undersökningar visar att det finns samband mellan berusning och våld, där alkohol utgör en utlösande faktor. *Ansvarsfull alkoholserving* är en metod som syftar till att minska våld i krogmiljö och ska därför fortsätta spridas och användas. Det förekommer att minderåriga i Eskilstuna köper tobaks- och nikotinprodukter från affärer som har och inte har försäljnings-tillstånd. Dessa affärer ska rapporteras i större utsträckningar som ett led i en mer effektiv tillsyn. Det är även viktigt att misstanke om otillåten försäljning till minderåriga anmäls till Polisen.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **RTN** ska fortsatt årligen erbjuda utbildning i metoden *Ansvarsfull alkoholserving* till lokala krögare.
- **RTN** ska utveckla arbetssätt för att årligen informera personal på alla grund- och gymnasieskolor samt fritidsgårdar i kommunen hur de ska rapportera otillåten försäljning av tobak- och nikotinprodukter.
-

Kommunens kontroll av kosttillskott ska intensifieras

Det förekommer att kosttillskott som säljs innehåller dopningspreparat eller narkotikaklassade substanser. Därför ska kosttillskott kontrolleras i större utsträckning.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **RTN** ska utveckla arbetssätt för att genomföra tillsyn och kontroller av kosttillskott som säljs inom kommunen för att kontrollera efter otillåtna substanser.

Mål 2. Pojkar och flickor ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar

I enlighet med barnkonventionen har barn rätt till en god uppväxtmiljö, rätt till bästa möjliga fysiska, psykiska och sociala välbefinnande samt att barn och unga ska skyddas mot narkotika. Barn och unga är särskilt utsatta och löper särskilt förhöjd risk för att drabbas av ANDTS-relaterad ohälsa, varför tidiga och förebyggande insatser är av stor vikt.

Barn och unga i familjer där det förekommer skadligt bruk eller beroende av ANDTS ska uppmärksammas och få ett ändamålsenligt stöd, både för att

underlätta deras vardag med förskola, skola och kamratrelationer men också för att rusta dem för framtiden. Insatser för att skydda barn mot skadliga effekter av ANDTS bör därför fortsatt utgöra grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbetet.

Insatsområden

Stödet till barn och unga som anhöriga ska intensifieras

Många studier visar att en tydlig riskfaktor för framtida bruk av exempelvis narkotika är föräldrar med missbruksproblematik⁵. I Eskilstuna uppger ungefär 14% av flickorna och 11% av pojkarna att de har en anhörig med missbruksproblematik, men siffrorna är högre på vissa skolor. Därför krävs ett systematiskt arbetssätt för att erbjuda stöd och hjälp till dessa barn och unga.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **FSN, GSN och GN** ska säkerställa att alla barn i skolan får information om kommunens stödverksamheter, särskilt vid behov.
- **FSN, GSN, GN och AVN** ska i samverkan SN arbeta för att systematiskt öka tillgängligheten till kommunens stödverksamheter med särskilt fokus på skolor inom kommunen.
- **SN** ska fortsatt stärka utvecklingen och uppföljningen av ett familjeorienterat arbetssätt.

Skolans tobaks- och nikotinförebyggande arbete ska stärkas

Forskning visar att majoriteten av alla som röker börjar i tonåren, och ju tidigare någon börjar röka desto större är risken att fastna i ett beroende⁶. Att ha testat tobak ökar också risken för att utveckla ett regelbundet bruk när man blir äldre. En tydlig tobakspolicy har visat sig ge effekter på att minska rökning⁷, vilken också bör omfatta övriga nikotinprodukter.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **GSN, GN och KFN** ska i samverkan med KS ska i framtagandet av ANDTS-policy för kommunens skolor och fritidsgårdar samt fritidshem fastställa att en tobak- och nikotinfri skoltid och fritidsverksamhet gäller.

Mål 3. Antalet pojkar och flickor som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter

⁵ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/r/riskfaktorer-for-ungas-narkotikabruk-och-narkotikarelaterade-problem-/?pub=100854>

⁶ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/k/kunskap-om-faktorer-som-kan-paverka-barns-och-ungas-tobaksdebut/?pub=98326>

⁷ <https://www.ingentaconnect.com/contentone/psp/hbpr/2020/00000007/00000004/art0009#>

eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska

Skador bland barn och unga som orsakas av ANDTS kan aldrig accepteras. Barn, unga och deras vårdnadshavare är därför en av de viktigaste målgrupperna för ANDTS-arbetet. Valfungerande hälsofrämjande, förebyggande samt vårdande och stödjande insatser i ett tidigt skede samt effektiva, evidensbaserade åtgärdande insatser kan förväntas ge positiva effekter på barns framtida hälsa och välbefinnande. På så sätt kan vi öka friskfaktorerna och minska riskfaktorerna.

Här är skolan och dess elevhälsa också en viktig faktor. Det finns samtidigt ojämlikheter mellan olika skolors förutsättningar med förebyggande och främjande arbete och vi behöver säkerställa att alla barn och unga oavsett skola har tillgång till valfungerande elevhälsoteam med goda förutsättningar.

Genom att förebygga ANDTS-användning bland barn och unga kan samhället förhindra att barn och unga skadas och samtidigt bland annat bidra till minskad kriminalitet och ökad trygghet.

Delmål 3.1

Andelen flickor och pojkar i årskurs 9 eller gymnasiets årskurs 2 som någon gång använt narkotika ska minska

Delmål 3.2

Andelen flickor och pojkar i årskurs 7, 9 och gymnasiets årskurs 2 som använder tobak-/nikotinprodukter dagligen eller ibland ska minska

Delmål 3.3

Andelen flickor och pojkar i årskurs 9 som under de senaste 12 månaderna har druckit alkohol en eller flera gånger ska minska

Insatsområden

Det förebyggande arbetet mot narkotika ska stärkas

Att känna till vilka faktorer som kan påverka risken för att vissa barn och unga börjar använda narkotika eller får narkotikarelaterade problem är avgörande för ett effektivt förebyggande arbete⁸. Därför är ett systematiskt arbetssätt byggt på evidensbaserad kunskap väsentligt för att möjliggöra ett mer effektivt arbete. Det är även viktigt att alla skolor arbetar med frågan för att skapa ett mer jämlikt narkotikaförebyggande arbete. Arbetet ska vara kunskapsbaserat för att förstå bredden av narkotikabruket samt att medvetandegöra och sprida kunskap om narkotikabruket och dess fördelning bland befolkningen i kommunen.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

⁸ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/forebyggande-arbete-inom-andts/narkotika/riskfaktorer-for-barns-och-ungas-narkotikabruk-eller-narkotikarelaterade-problem/>

- **KS** ska vid behov sprida kunskap och information om nya trender och om möjligt informera om preventiva åtgärder
- **KS** ska med stöd av SN tillhandahålla alla kommunens skolor och deras medarbetare kunskapshöjande insatser om narkotikaprevention och dess underliggande orsaker.
- **KS** ska internt tillgängliggöra information om narkotikabrukets omfattning inom Eskilstuna kommun på internportalen.

Arbetet för att förebygga ANDTS-relaterad ohälsa bland barn och unga och erbjuda tidiga insatser ska stärkas

Familjen, förskolan och skolan är de viktigaste arenorna med störst betydelse för barns utveckling och välmående. På så vis har de också stor betydelse för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet mot bruk av ANDTS⁹. Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande. I Eskilstuna kommun skiljer sig förutsättningarna och kunskapsnivåerna för att jobba förebyggande och hälsofrämjande mellan elevhälsoteamen på de olika skolorna. Kommunen behöver därför säkerställa att elevhälsoteamen på alla skolor i kommunen har rätt förutsättningar för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Detta omfattar även elevhälsoteamet på vuxenutbildningen.

Det är också viktigt att säkerställa ett gott föräldraskapsstöd. Det finns hälsoekonomiska utvärderingar som visar att föräldraskapsstöd har effekt och är kostnadseffektiva, vilket inte enbart minskar sannolikhet för barns problem med ANDTS utan även annan problematik¹⁰. Här är vuxenutbildningen en viktig kontaktväg till föräldrar.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **FSN, GSN, GN och AVN** ska säkerställa att elevhälsoteam på alla skolor har förutsättningar att arbeta förebyggande, främjande och åtgärdande på individ-, grupp och skolenhetsnivå i enlighet med skollag med syfte att bland annat minska utsattheten för och skadeverkningarna av ANDTS.
- **SN, AVN och FSN** ska tillsammans arbeta systematiskt för att via vuxenutbildning, förskolor och öppna förskolor nå alla föräldrar i kommunen med information och erbjudanden om kommunens stödverksamheter och föräldrautbildningar.
- **KS** och **SN** ska utveckla arbetet med ANDTS-coacher med syfte att öka samverkan mellan dem och socialförvaltningen.
- **KS** ska stödja kommunkoncernens främjande och förebyggande arbete med hjälp av analyser och data från skolundersökningar.

⁹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en

¹⁰ <https://docplayer.se/4784427-Foraldrastod-ar-det-vart-pengarna-halsoekonomiska-analyser-av-foraldrastodsprogram.html>

- **FSN, GSN, GN och KFN** ska med stöd av KS ta fram en ANDTS-policy för kommunens skolor och fritidsgårdar samt fritidshem med syfte att stärka deras arbete mot ANDTS.
- **FSN, GSN, GN och KFN** ska i samverkan med KS systematiskt erbjuda kommunens skolor och fritidsgårdar samt fritidshem utbildning om ANDTS-policyn som ett led i implementeringen av den.
- **GSN och GN** ska med stöd av KS revidera skolornas handlingsplaner mot ANDTS och ska utgå från skolornas nya ANDTS-policy.

Mål 4. Antalet pojkar och flickor samt kvinnor och män som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska

Förutsättningarna för en god hälsa men också risken för att utveckla skadligt bruk av ANDTS påverkas bland annat av individens livsvillkor, levnadsvanor och egna val. Individens levnadsvanor skiljer sig åt beroende på deras sociala miljö, utbildningsnivå och ekonomiska förutsättningar. En central utgångspunkt i arbetet med att förebygga skadligt bruk av ANDTS är därför att människors livsvillkor och levnadsvanor går att påverka. Frågor om hälsa och bruk av ANDTS är därmed inte enbart en fråga för den enskilda individen, utan en fråga för samhället i stort.

Levnadsvanor är ett centralt område för att uppnå en god, jämställd och jämlik hälsa. Insatser som riktar sig mot de faktorer som leder till de både till vanligaste hälsoproblemen och bruk av ANDTS bör prioriteras. Insatserna bör vara såväl generella som riktade mot specifika problem, grupper eller individer. Genom förebyggande arbete och tidiga insatser kan antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av ANDTS minska och bör därför fortsatt förstärkas och utvecklas.

Delmål 4.1

Årliga genomsnitt av halter rörande droger i avloppsvatten i Eskilstuna kommun ska minska.

Delmål 4.2

Andelen kvinnor och män över 18 år som någon gång använt narkotika ska minska

Delmål 4.3

Andelen kvinnor och män över 18 med riskkonsumtion av alkohol ska minska

Delmål 4.4

Andelen kvinnor och män över 18 som röker dagligen ska minska

Insatsområden

Arbetet med att förebygga och åtgärda ANDTS-relaterad ohälsa i arbetslivet ska fortsätta

Skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter samt spel om pengar är en riskfaktor för både sjukfrånvaro och minskad produktivitet. Det kan också påverka arbetslivet och medföra risker i arbetsmiljön, orsaka arbetsplatsolyckor, påverka medarbetarnas psykiska och fysiska hälsa och orsaka situationer med hot och våld.

Alkohol och droger accepteras inte på arbetsplatser inom Eskilstuna kommuns verksamheter. Alla medarbetare inom Eskilstuna kommun har rätt att känna sig trygga på sin arbetsplats och påverkan av alkohol eller droger är därför inte accepterat. Det förebyggande arbetet mot alkohol och droger ska vara en del av arbetsplatsernas övergripande arbete med arbetsmiljön.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- Varje förvaltning ska säkerställa att alla dess chefer och medarbetare har tillräckliga kunskaper om rutin vid misstanke om påverkan på arbetsplatsen.
- **KS** ska undersöka möjligheten att genomföra drogtestar vid anställning av personal.

Främjande och förebyggande insatser samt stöd ska tillgängliggöras

Alkoholkonsumtionen hos äldre följer inte den sjunkande trenden i övrigt, vilket kan bero på att denna generation tidigare har druckit i större utsträckning än vad andra generationer gör. Äldre har ökad risk för sjukdomar och skador av alkohol i större utsträckning än andra¹¹. Några orsaker bakom äldres riskkonsumtion är en känsla av meningslöshet och det behövs insatser för att motverka depression, ångest och ensamhet¹². Universitet är en arena där många unga vuxna befinner sig, en grupp vars konsumtion av ANDTS oftast sker i större utsträckning än andra åldersgrupper. Därför är det relevant att fortsätta utveckla samarbetet och samverka för att utveckla och tillämpa insatser för att förebygga bruk av ANDTS men även tillgängliggöra stöd.

För att nå ut till så många personer som möjligt inom kommunen behövs arbete med många underliggande faktorer till bruk av ANDTS på en övergripande nivå. Folkhälsomyndighetens analyser visar till exempel att universella program har en låg kostnad för genomförande, samtidigt som de kan minska utagerande beteende hos barn och öka deras hälsorelaterade livskvalitet¹³.

¹¹ https://www.sls.se/globalassets/sls/dokument/alkohol-och-aldre_alkoholen-och-samhället-2019_rapport_sv.pdf

¹² <https://socvet.se/article/view/2444>

¹³ <https://docplayer.se/4784427-Foraldrastod-ar-det-vart-pengarna-halsoekonomiska-analyser-av-foraldrastodsprogram.html>

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **FSN och AVN** ska i samverkan med SN tillgängliggöra och erbjuda alla föräldrar med barn på förskola och öppen förskola universella föräldraskapsstöd med särskilt fokus på föräldrar med störst behov.
- **KS** ska fortsätta utveckla samarbetet och samverkan med AVN och MDU för att nå fler unga vuxna med förebyggande och stödjande insatser.
- **VON** ska säkerställa att all personal inom äldreomsorgen har tillräcklig kunskap om skadlig alkoholkonsumtion hos äldre och dess riskfaktorer.
- **KFN** ska utveckla arbetet med att främja äldres sociala sammanhang och meningsfullhet med syfte att bland annat minska riskfaktorer för riskbruk.
- **SN och AVN** ska fortsätta utveckla samverkan mellan ekonomiskt bistånd och stöd och behandling i syfte att upptäcka skadligt bruk av ANDTS, förtydliga ansvar och att i ett tidigt skede tillgängliggöra stöd till personer med behov.

Arbetet för att nå målet om ett rökfritt Sverige 2025 ska fortsätta

Enligt Liv och hälsa-undersökningar i Eskilstuna är det vanligare för personer födda utanför Norden, personer med låg utbildning och personer med låg inkomst att röka dagligen. Sedan 2017 har inte andelen rökare i Eskilstuna minskat, vilket det har i riket. Ungefär 7 av 10 personer vill sluta röka och behöver stöd och hjälp till det¹⁴. Därför krävs ett bredare arbete för att tillgängliggöra och erbjuda rökavvänjning på flera språk i samverkan med relevanta aktörer.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **KS och AVN** ska i samverkan med bland annat Region Sörmland arbetet för att tillgängliggöra stöd till rökavvänjning på flera språk.
- **KS** ska fortsätta samverka med Region Sörmland för att skapa systematiska arbetssätt för att tillgängliggöra hjälp till rökavvänjning inom Eskilstuna kommun.

Mål 5. Kvinnor och män samt pojkar och flickor med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet

Personer med skadligt bruk eller beroende bör, utifrån sina individuella förutsättningar och behov, få tillgång till vård och stöd av god kvalitet. Detta innebär insatser som är beprövade eller evidensbaserade, tillgängliga och säkra, samt utförs av erfaren och kunnig personal med en helhetssyn på brukarens behov. Samverkan och samarbete kring individen och dennes

¹⁴ https://www.slutarokalinjen.se/globalassets/verksamheter/sluta-roka-linjen/material-ny-2022/sluta-roka-for-dig-som-vill-bli-rokfri_low.pdf

anhöriga och närstående har en central roll för att den enskilde ska få sammanhållen vård- och stödinsatser.

Det är vanligt att personer med skadligt bruk eller beroende har andra psykiatriska diagnoser eller närliggande tillstånd. Behandling för skadligt bruk eller beroende behöver därför ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd.

Arbetet med hälsofrämjande och förebyggande insatserna riktade till personer med skadligt bruk eller beroende ska stärkas. I detta arbete behöver, förutom behandling av sjukdomstillstånd, även livsstilsfaktorer och andra förutsättningar för hälsa särskilt uppmärksammas.

Skadligt bruk och beroende drabbar, förutom den enskilde, ofta barn och andra anhöriga och närstående. Att öka patienters, brukares och anhörigas och andra närståendes inflytande i vården och omsorgen ska därför fortsatt prioriteras. Det är också viktigt att fortsätta utveckla insatser för att minska stigmatiseringen av personer med skadligt bruk eller beroende.

Insatsområden

Samordnade insatser och hälsofrämjande arbete vid skadligt bruk eller beroende ska stärkas

Om en person har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan kommunen och regionen upprätta en samordnad individuell plan (SIP). Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att personen ska få sina behov tillgodosedda och om personen samtycker till att den upprättas. Detta bör alltid beaktas för att personen ska få sina behov tillgodosedda, och om personen samtycker till att den upprättas.

Hälsofrämjande arbete i form av fysisk aktivitet har en positiv effekt på flera riskfaktorer, bland annat minskad stress, depression och ångest som alla har en påverkan på skadligt bruk eller beroende och i vissa fall orsakar återfall. Det finns flera undersökningar som tyder på att exempelvis fysisk aktivitet som hälsofrämjande arbete i samband med beroendevårdsinsatser ökar mottagligheten för beroendevårdsinsatser och har en gynnsam effekt på individens fysiska och psykiska hälsa¹⁵.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **SN** ska fortsatt effektivisera arbetet med samordnad individuell plan (SIP) för att stärka samordning mellan olika aktörer.
- **SN** ska undersöka möjligheterna att arbeta med hälsofrämjande insatser inom beroendevården med syfte att öka förutsättningarna för individen att tillgodogöra sig de beroendevårdsinsatser som erbjuds.

¹⁵ <https://www.mdpi.com/2076-3417/12/18/9117>

Tillgängliggöra vård och stöd vid missbruk och beroende av narkotika

På riksnivå uppskattas runt 1,6% av kvinnorna och 1,9% av männen ha ett narkotikaberoende, men det saknas data på lokal nivå. Att erbjuda och tillgängliggöra vård och behandling för barn och unga samt vuxna är väsentligt för att bryta ett missbruk och/eller beroende.

Det finns undersökningar som visar att internetbaserat stöd vid beroende är effektiva för att minska eget bruk. Det framkommer också att ett motiv till att målgruppen använde stödet var anonymitet och tillgänglighet¹⁶. Vanliga hinder för att vilja söka vård för beroende är stigma och oro att bli straffad¹⁷. Ett anonymt och tillgängligt internetbaserat stöd kan potentiellt motverka detta och ge fler personer möjligheten att minska sitt bruk.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **GSN och GN** ska med stöd av SN informera skolor om kommunens stöd och behandling med syfte att tillgängliggöra vård och behandling för barn och unga samt vuxna
- **SN** ska systematiskt informera all personal på alla skolor och fritidsgårdar i kommunen om orosanmälan och kännetecken på bruk/påverkan av narkotika.
- **SN** ska undersöka möjligheter att erbjuda digitalt stöd och behandling för att tillgängliggöra beroendevården.

Stärkta insatser för att nå flickor och pojkar, kvinnor och män i en socialt och hälsomässigt utsatt situation till följd av skadligt bruk eller beroende

En studie genomförd av MDU och Västmanlands länsstyrelse undersökte kvinnor i missbruk och deras utsatthet. Det är vanligt förekommande att kvinnor i missbruk utsätts för sexuella övergrepp, hot, kränkningar och skador av sexuellt våld¹⁸. Därför behöver personal som möter kvinnor i missbruk eller beroende ha en bred kunskap och kompetens för att kunna ge ett gott bemötande och stöd. Erfarenheter av att prostitution bör uppmärksammas liksom våldsutsatthet eftersom det kan ha stor betydelse för den fortsatta behandlingsplaneringen.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **SN** ska fortsatt arbeta för att alla berörda medarbetare har god kunskap om flickors och kvinnors utsatthet i missbruk och beroende.

Mål 6. Antalet kvinnor och män samt pojkar och flickor som skadas eller dör på grund av sitt eget eller andras

¹⁶ <https://ascpjournals.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13722-020-00185-8>

¹⁷ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/264ba5c0674247f0b36d5849888b1fb0/europeiska-webbundersokningen-narkotika-2021.pdf>

¹⁸ <https://catalog.lansstyrelsen.se/store/23/resource/19>

bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska

Skadligt bruk och beroende av ANDTS bidrar till en stor del av sjukdoms-
bördan och den förtida dödligheten. Skadligt bruk och beroende av ANDTS
är även en bidragande eller underliggande faktor till olika typer av ANDTS-
relaterade skador. Det finns ett samband mellan användning av alkohol, nar-
kotika och dopning och våld och olyckor, men också förgiftningar och över-
doser.

Under tidsperioden 2019–2022 orsakade läkemedel- och
narkotikaförgiftningar 36 dödsfall, varav 15 kvinnor och 21 män. Alkohol
orsakade under samma period 89 dödsfall, varav 25 kvinnor och 64 män,
enligt dödsorsaksregistret. Att minska antalet personer som skadas eller dör
till följd av skadligt bruk eller beroende av ANDTS behöver därför ha hög
prioritet. Målsättningen att successivt minska antalet personer som skadas
eller dör på grund av sitt eget eller andras bruk är beroende av att de övriga
målen och insatserna i denna plan genomförs. Det behöver bland annat
innefatta ett väl utformat förebyggande och främjande arbete, utveckling av
en god vård och omsorg samt adekvata efterfråge- och
tillgänglighetsbegränsande insatser.

Delmål 6.1

Den alkoholrelaterade dödligheten ska minska.

Delmål 6.2

Dödsfall orsakade av läkemedel- och narkotikaförgiftningar ska minska

Insatsområden

Det nationella varningssystemet (VSN) för att motverka narkotika- relaterade dödsfall bör fortsatt spridas inom Eskilstuna kommun

Information som berör nya och farliga substanser eller förändrade använd-
ningsmönster, spikade substanser och mer, behöver spridas till aktörer som
möter personer som använder eller har tillgång till narkotika, eller som har
behov av denna information. Informationen behöver även delas till aktörer
som arbetar för att minimera risker för förgiftningar eller överdoseringar.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **KS** ska i samverkan med SN aktivt sprida VSN till relevanta aktörer
inom kommunen med syfte att tillgängliggöra information för att
motverka narkotikarelaterade dödsfall.

Naloxon bör tillgängliggöras i ökad utsträckning

En viktig del i arbetet med att motverka den narkotikarelaterade dödligheten
är att öka tillgängligheten till naloxon. Naloxon är ett effektivt och lättanvänt
läkemedel som kan häva överdoser av opioider, till exempel heroin eller fen-
tanyl. Av denna anledning ska insatser fortsatt genomföras i syfte att till-
gängliggöra naloxonläkemedel. Det kan exempelvis handla om att utbilda

fler personalkategorier i hur naloxon används, hur risker med olika preparat kan bedömas och att sprida samt målgruppsanpassa kommunikations- och utbildningsinsatser till brukare av narkotika.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **KS** tillsammans med SN ska undersöka utvecklingsmöjligheter mellan Region Sörmland och Eskilstuna kommun med det övergripande arbetet med Naloxon med syfte att bland annat utbilda medarbetare om Naloxon och dess användning samt för att förse brukare med information om Naloxon.

Antalet döda och skadade i trafiken på grund av alkohol och andra droger bör minska

Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (SMADIT) är ett arbetssätt som syftar till att personer som ertappats för ratt-, drogratt- eller sjöfylleri ges ett erbjudande om en vårdkontakt för sina problem. SMADIT bygger på nära och långsiktigt samarbete mellan samhällsaktörer som polis, kommun och region. Genom att ge personer möjlighet till vård och stöd direkt efter händelsen, vill man också kunna minska antalet återfall i den här typen av brott.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **SN** ska utveckla, effektivisera och följa arbetet med SMADIT för att snabbt fånga upp och erbjuda påverkade förare vård och stöd direkt.

Det suicidpreventiva arbetet ska stärkas

Av de dödsfall som årligen sker i läkemedels- och narkotikaförgiftningar är ca en fjärdedel en följd av en avsiktligt självdestruktiv handling. Drygt hälften av dessa dödsfall gäller kvinnor, vilket skiljer sig från suicidstatistiken i stort där suicid oftast sker bland män. Den övergripande bilden är också att en mycket stor andel av dem som avlidit av läkemedels- eller narkotikaförgiftningar har en samtidig psykiatrisk diagnos och har haft kontakt med den slutna eller specialiserade hälso- och sjukvården. Arbetet med att förbygga suicid är en viktig del i målet för det suicidpreventiva arbetet att minska antal suicid i Eskilstuna kommun.

Lokalt utförande/utvecklingsarbete

- **Varje nämnd** ska ansvara för att beakta riskgrupper med koppling till ANDTS i arbetet med plan för suicidprevention.

Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering

Följande lagar har bäring på ANDTS-arbetet:

- Alkohollag (2010:1622)
- Narkotikastrafflagen (1968:64)
- Lagen om kontroll av narkotika (1992:860)
- Lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor (1999:42)

- Lagen om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (2011:111)
- Lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel
- Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter
- Lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter
- Spellag (2018:1138)

Utöver dessa har även följande exempel på lagar bäring på det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbete som bedrivs inom ANDTS-område:

- Socialtjänstlag (2001:453)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Skollag (2010:800)
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Förhållande till redan fattade politiska beslut

Plan mot Alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak- och nikotinprodukter samt spel om pengar (ANDTS) Eskilstuna kommunkoncern 2024–2027 förhåller sig till och kompletterar nedanstående styrdokument:

- Eskilstuna kommuns vision
- Kommunens 4-åriga strategiska mål
- Policy för jämlik hälsa
- Plan för jämställdhet
- Plan mot mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck
- Plan för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2022–2025
- Plan för suicidprevention 2023–2027